

Vergaderjaar 1991–1992 Nr. 264a

21 073

Bepalingen met betrekking tot het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR WETENSCHAPSBELEID EN HOGER ONDERWIJS¹

Vastgesteld 19 juni 1992

De leden van de vaste Commissie voor Wetenschapsbeleid en Hoger Onderwijs zouden gaarne een uiteenzetting ontvangen omtrent de motieven die hebben geleid tot de formulering van artikel 1.1.c, nu deze formulering afwijkt van de huidige bepaling in artikel 1 WWO. Tevens vroegen zij waarin de vroegere omschrijving van

de taak van het wetenschappelijk onderwijs verschilt met die van de taakomschrijving van artikel 1.3, eerste lid WHW. Waarom is de oorspronkelijke taakomschrijving veranderd? Heeft dat consequenties voor bijvoorbeeld het onderwijs en zo ja, welke?

De leden van de **CDA**-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel en stelden de navolgende vragen:

1. Wat is de reden, dat in de considerans in de uitdrukking «de toedeling van bevoegdheden» vóór bevoegdheden het lidwoord «de» ontbreekt?
2. Moet de tweede regel van artikel 1.1.1a niet als volgt luiden:
Voor zover het betreft het onderwijs *en het onderzoek* op het gebied van landbouw? (zie ook artikel 2.3.1)?
3. Wat is de inhoud van «de tweede fase van het voortgezet onderwijs» als bedoeld in artikel 1.1.e?
4. Waarom is de definitie van «bijzondere instelling» in artikel 1.1.i afwijkend van de huidige definitie in artikel 3,2o WWO?
5. Artikel 1.2.b: Waarom ontbreekt het lidwoord «de» vóór universiteiten en hogescholen?
6. Wat zijn de verschillen in doelstellingen voor de universiteiten in het voorgestelde artikel 1.3.1 en het huidige artikel 1 WWO? Welke motieven liggen aan de verandering van doelstelling(en) ten grondslag?

¹ Samenstelling: Braks (CDA), Kuiper (CDA), Postma (CDA), Kassies (PvdA), Van Ooijen (PvdA), Soetenhorst-De Savornin Lohman (D66), Vis (D66), Van Boven (VVD), Ginjaar (VVD), voorzitter, De Boer (Groen Links), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF) en Veling (GPV).

7. Artikel 1.3.4: op welke wijze denkt de minister te bevorderen, dat de doelstelling «bevordering van de uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands» gerealiseerd wordt?
8. Artikel 1.6: waarom is de uitdrukking «de instellingen van wetenschappelijk onderwijs» in artikel 6 W.W.O. vervangen door de uitdrukking «de instellingen»?
9. Artikel 1.9.6: waarom is hier niet voorzien in een voorafgaande advisering door de Onderwijsraad?
10. Artikel 2.2 en artikel 2.3: in deze bepalingen ontbreekt de formulering uit het huidige artikel 176 WWO dat het overheidsplan vastgesteld wordt «mede op grondslag van de ingediende ontwikkelingsplannen». Wat is het motief achter deze wijziging?
11. Artikel 2.3.3a bevat de term «gewenste ontwikkelingen». Zijn dit ontwikkelingen die door de minister gewenst worden? Moet de uitdrukking «daaronder mede begrepen wijzigingen ten aanzien van de maatschappelijke behoeften aan hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek» aldus begrepen worden, dat dit door de minister «gewenste ontwikkelingen» zijn?
12. Artikel 2.8.1: moet de uitdrukking in de vierde regel «ter kennis aan Onze minister» niet luiden «ter kennisneming aan Onze minister»?
13. Artikel 2.9.2. Hierin komt de uitdrukking voor:
«Het jaarverslag omvat in voorkomende gevallen tevens het verslag, bedoeld in artikel 7.9, vierde lid». Zelfs na herhaalde lezing konden de aan het woord zijnde leden in het betreffende artikel géén verslag aantreffen. Gaarne zouden zij met betrekking tot dit probleem opheldering ontvangen.
14. Artikel 3.3: aan de hand van welke criteria wordt bepaald welke «de daarvoor in aanmerking komende belangenorganisaties van studenten» zijn? Door wie wordt dat beslist? Is tegen deze beslissing beroep mogelijk?
15. Artikel 4.3.2. Moet uit het ontbreken van het bijvoeglijk naamwoord «centrale» vóór «vakorganisaties» afgeleid worden, dat het overleg ook gevoerd kan worden met een vakorganisatie die niet bij een centrale is aangesloten?
16. Artikel 4.4.5: waarom is de hier geformuleerde redelijkheidstoetsing afwijkend van de regeling zoals neergelegd in artikel 40 van de Wet Medezeggenschap Onderwijs?
17. Artikel 4.6: waarom is de uitdrukking «van gelijke inhoud» gebezigd, terwijl de artikelen 132, 1o WWO en artikel 132, 3o WWO de uitdrukkingen bevatten: «Zoveel mogelijk overeenkomstige regeling» en «zijn niet gunstiger»?
18. Artikel 4.7.6: waarom is deze formulering afwijkend van die van artikel 40, 3o van de Wet op het Basisonderwijs?
19. Artikel 5.2.a: waarom is de taak van de inspectie uitgebreid in vergelijking met artikel 227a WWO?
20. Artikel 6.2: moet de zin niet luiden:

«Het instellingsbestuur neemt ... een doelmatige taakverdeling tussen de instellingen in acht ...».

21. Artikel 6.3: waarom moet de adviescommissie *onderwijsaanbod*, bij de beoordeling van de doelmatigheid, de behoeften aan onderwijs en *onderzoek* betrekken?

22. Artikel 6.5, leden 1 en 3: wat is de zin van de bepaling dat studenten hun opleiding aan een instelling kunnen voltooien, wanneer op grond van lid 1 is gebleken dat de kwaliteit van het onderwijs aan die instelling onvoldoende is geweest?

23. Artikel 6.16.2. Moet de zin niet luiden:
«... neemt Onze minister een doelmatige taakverdeling tussen de instellingen in acht ...».

24. Artikel 7.5.3. Gaarne zouden de leden van de CDA-fractie een uiteenzetting ontvangen over de betekenis van de uitdrukking «waar mogelijk» en de uitdrukking «de onderscheiden aspecten van openbaar en bijzonder onderwijs».

25. Artikel 7.10. Moet de term «examinandus» niet vervangen worden door «tentaminandus»?

26. Artikel 7.16.2 Wat is de ratio van de bepaling:
«Van de plaatsing wordt onverwijld mededeling gedaan aan de beide Kamers der Staten-Generaal»?

27. Artikel 7.19.2: waarom is de uitdrukking «zeer uitstekende wetenschappelijke verdiensten» gebezigd in tegenstelling tot artikel 15,5o WWO waar gesproken wordt over «zeer uitstekende verdiensten»?

28. Artikel 7.34.1.e: De leden zouden gaarne een omschrijving ontvangen van het begrip «etnische of culturele minderheid».

29. Artikel 7.37.3: moet de uitdrukking «regels van procedure aard» niet luiden: «regels van procedurele aard»?

30. Artikel 7.53.2: hierin komt de term «de gevolgde opleiding» voor. Is het – in verband met het bepaalde in artikel 1m en artikel 7.3.2 – niet beter deze uitdrukking te vervangen door de term «de gevolgde vooropleiding»?

31. Artikel 7.59.2: wat wordt bedoeld met «het gebouw van de instelling»?

32. Artikel 8.1.4: de uitdrukking «de overdracht van bepaalde bevoegdheden» doet vermoeden, dat niet alle bevoegdheden kunnen worden overgedragen. Welke bevoegdheden kunnen naar het oordeel van de minister worden overgedragen en welke niet?

33. Artikel 9.7.a: waarom ontbreekt het lidwoord «de» vóór «besluiten van de universiteitsraad, terwijl dit lidwoord wel gebezigd wordt in artikel 51a WWO?

34. Artikel 9.18, 2o: waarom ontbreekt het lidwoord «de» vóór «voorzieningen ten behoeve van de studenten»?

35. Artikel 9.19.1: de uitdrukking «de universiteitsraad kan bepaalde

bevoegdheden overdragen» doet vermoeden dat niet alle bevoegdheden kunnen worden overgedragen. Welke bevoegdheden kunnen – naar het oordeel van de regering wél en welke niet worden overgedragen?

36. Artikel 9.39.4: moet de uitdrukking «de raden van de faculteiten» niet luiden «de raden van die faculteiten», zoals in artikel 83, 4o WWO?

37. Artikel 9.61.1: moet vóór «hoogleraren» niet het lidwoord «de» worden toegevoegd?

38. Artikel 9.63: moet – gezien het bepaalde in artikel 7.19 – niet de uitdrukking «college voor promoties» worden gebruikt in plaats van «college van dekanen»?

39. Artikel 9.64: waarom ontbreekt in dit artikel het bepaalde in artikel 114, 3o WWO?

40. Artikel 9.66: waarom ontbreekt in dit artikel het bepaalde in artikel 116, 3o WWO?

41. Artikel 9.75, aanhef en lid 1: is het – in overeenstemming met artikel 128 WWO – niet beter te spreken van één faculteit dan van een faculteit?

42. Artikel 9.76, 3o: waarom is hier niet de bepaling opgenomen dat de verklaring van de minister bij «aangetekend schrijven» moet geschieden, zoals wél bepaald is in artikel 12, 18, 2 en in artikel 131, 3o WWO?

43. Waarom is – in afwijking van artikel 131, 4o WWO – de bepaling toegevoegd: «Binnen drie maanden wordt het bezwaar ondervangen». Waarom is hier géén rol voor de Onderwijsraad geformuleerd?

44. Waarom luidt titel III: «Bijzonder onderwijs aan openbare universiteiten en niet – zoals in de WWO – «Bijzonder onderwijs aan of bij openbare universiteiten»?

45. Waarom ontbreekt het bepaalde in het huidige artikel 217 WWO?

46. Artikel 10.3.1: het ontbreken van het lidwoord «de» doet vermoeden dat niet alle taken en bevoegdheden kunnen worden overgedragen. Welke taken en bevoegdheden kunnen naar het oordeel van de regering – wél en welke niet worden overgedragen?

47. Artikel 10.18,10: moet de uitdrukking «deze voorwaarden» niet luiden «deze voorwaarde»?

48. Artikel 10.21.1: waarom ontbreekt de uitdrukking «ten aanzien van de formatie van de verschillende categorieën.....» een uitdrukking die wel voorkomt in het huidige artikel 62j wet HBO?

49. Artikel 11.9: wat wordt bedoeld met de term «zwaarwichtige redenen»?

50. Artikel 11.20.3: welke is de sanctie, als aan het hier bepaalde niet voldaan wordt?

51. Artikel 12.4.1: waarom is niet bepaald dat de stem van de voorzitter eveneens doorslaggevend is, als de raad van bestuur uit twee

andere leden bestaat? Het is toch voorstelbaar dat slechts de voorzitter en één ander lid ter vergadering aanwezig zijn?

52. Artikel 12.18.3o: waarom moeten hier de *«gevraagde»* inlichtingen verstrekt worden, terwijl artikel 9.76.4 spreekt over de *«nodige»* inlichtingen?

53. Artikel 14.1.3: het toekennen van een beroepsmogelijkheid aan het bestuur van de rechtspersoon «die de bijzondere leerstoel in stand houdt», kwam de leden van de CDA-fractie met betrekking tot artikel 9.79 zinloos voor. In dit artikel wordt immers juist gevraagd om een leerstoel in stand te mogen houden. Het ware dan ook juister te formuleren: «Het bestuur van de rechtspersoon die de bijzondere leerstoel wenst te vestigen».

54. Artikel 16.85: ten aanzien van welke (onderdelen van) artikelen zal een verschillend tijdstip van inwerkingtreding worden vastgesteld?

De leden van de **PvdA**-fractie namen met belangstelling kennis van het wetsvoorstel. Het gaf hun aanleiding enkele vragen te stellen.

1. De minister heeft wel eens gezinspeeld op nog grotere concentraties van scholen dan nu, na een reeks omvangrijke fusie-operaties, reeds voorhanden zijn. Is de minister van oordeel dat het belang van de studenten en dat van het onderwijs gediend zijn met grote tot zeer grote scholen die van nieuwe fusies ongetwijfeld het gevolg zullen zijn? Hoe zal het beleid met betrekking tot nevenvestigingen in dit verband zijn?

2. Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer van dit wetsvoorstel zei de minister van mening te zijn dat de verworvenheden van schaalvergroting nog moeten worden gegenereerd in het HBO. Ziet de minister reeds enkele verworvenheden, anders dan die betrekking hebben op het beheer?

3. De wet op het hoger beroepsonderwijs maakte tot op zekere hoogte onderzoek ook in het HBO mogelijk. In het voorliggende voorstel is dat niet of in mindere mate het geval. Is de minister niet van oordeel dat met name het kunstonderwijs, dat immers geen pendant in het wetenschappelijk onderwijs kent, de gelegenheid zou moeten krijgen om, krachtens zijn eigen onderwijskundige identiteit, onderzoeksfaciliteiten te verkrijgen?

De leden van de fractie van **D66** namen met belangstelling kennis van het voorliggende wetsvoorstel. Het streven naar vermindering en vereenvoudiging van de regelgeving inzake universiteiten en hogescholen heeft hun instemming, evenals het samenbrengen in een wet van de vele afzonderlijke wetten inzake het tertiair onderwijs.

Gezien de zeer uitvoerige schriftelijke en mondelinge behandeling in de Tweede Kamer willen deze leden zich onthouden van breedvoerige beschouwingen.

Zij willen zich in dit stadium beperken tot een aantal opmerkingen die vooral betrekking hebben op de technische kwaliteit van de wetgeving.

1. Wat betreft de gedelegeerde wetgeving is het deze leden opgevallen dat er bepalingen zijn (zoals artikel 7.26, eerste lid) waarin aan de minister een nadere regelgevende bevoegdheid wordt verleend. Een dergelijke bevoegdheid verhoudt zich in principe niet erg gelukkig met het besturen op afstand.

2. Wat betreft het stelsel van de «voorwaardelijke AMvB's valt enig gebrek aan systematiek op. De AMvB ex artikel 2.6, vierde lid en de AMvB ex artikel 6.13, vijfde lid worden voorgelegd aan de Tweede Kamer. De AMvB ex artikel 7.26 wordt aan beide Kamers voorgelegd. Weliswaar is de voorwaardelijkheid van de AMvB's niet identiek maar dat in het ene geval wordt voorgelegd aan de Tweede Kamer en in het andere geval aan beide Kamers valt moeilijk te begrijpen.

3. In artikel 2.14 en in artikel 4.2 is sprake van «richtlijnen». In de delegatiesystematiek heeft deze term een onheldere betekenis. Wat wordt ermee bedoeld?

4. In artikel 4.3, eerste lid is sprake van wetgevende delegatie zonder dat enig nader inzicht wordt geboden inzake de materie. Wat moet men zich voorstellen van de regels overeenkomstig dewelke het georganiseerd overleg zal worden gevoerd?

5. In artikel 7.34, eerste lid onder e, lijkt sprake van een minder juiste omschrijving. De gebruikte redactie leidt er toe dat instellingsbesturen verplicht zijn om bijzondere begeleiding te besteden aan studenten van alle etnische en culturele minderheden en dat is toch niet de bedoeling. In de redactie wordt een begrip als «disproportioneel» gemist.

6. In artikel 7.34, tweede lid wordt gesproken van «dat besluit». Welk besluit wordt bedoeld?

7. Waarom staan de collegegelden in de wet?

8. Ingevolge artikel 14.1 is de termijn voor het kroonberoep bepaald op dertig dagen. Is het niet beter hier de termijnen van de Algemene wet bestuursrecht (zes weken) te volgen?

9. De strafbepaling in artikel 15.6, eerste lid, is onbegrijpelijk. Wordt hier niet bedoeld het onbevoegd of niet-gerechtigd verlenen? Onduidelijk is waarom de strafbepaling geen betrekking heeft op de titels bedoeld in artikel 7.21. Opmerkelijk is overigens dat de titel professor onbeschermd blijft.

10. Wie doet aangifte van de strafbare feiten als bedoeld in de artikelen 15.3–15.6?

De leden van de **VVD**-fractie namen met belangstelling kennis van het voorliggende wetsvoorstel en de daaraan voorafgaande schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling in de Tweede Kamer. Zij stelden een aantal vragen.

1. Kan de minister een kort overzicht geven van de belangrijkste verschillen tussen het oorspronkelijke wetsvoorstel en het thans voorliggende en daarbij tevens vermelden welke wijzigingen zoals tijdens de behandeling – al dan niet na advies van de Raad van State – door hem zijn voorgesteld?

2. Vele gebieden in onze samenleving zijn in beweging. Dient het systeem van hoger onderwijs deze beweging – in de tijd gezien op afstand – te volgen of dient zij een kader te scheppen, waarbinnen deze beweging kan worden opgevangen?

3. Studies worden steeds vakgericht, waardoor het besef van de onderlinge samenhang in de disciplines en de noodzaak van een

grondige wetenschappelijke kennis nog al eens verloren gaat. Dit brengt de leden van de fractie van de VVD tot de samenhang van HBO en WO. Kan de minister nog eens duiden wat hij daarbij precies voor ogen heeft? Is het niet zo dat het enerzijds strikt gescheiden houden van HBO en WO en het anderzijds aandringen op samenwerking tussen beide, onduidelijkheid schept? Kan de minister daarbij ingaan op de zijns inziens principiële verschillen tussen HBO en WO? Is de feitelijke gang van zaken er niet een van naar elkaar toegroeien, getuige ook de vele personeelsadvertenties waarbij een HBO- c.q. WO-opleiding is vereist?

4. Is het gezien de lage percentages van studenten, die in 1 jaar de propaedeuse halen en in 6 jaar het doctoraal-examen, wel verantwoord de maximale studieduur terug te brengen tot 5 jaar?

5. Wat is de mening van de minister over het NWO meerjarenplan? Hoe verhoudt zich dit plan tot de nieuwe bekostigingsstructuur zoals de minister onlangs voorstelde?

6. Wat is de opvatting van de minister met betrekking tot het begrip «academische vrijheid»? Is de minister overigens betrokken bij de discussies rond de embryo-research; zo neen waarom niet, zo ja op welke wijze?

7. Wat is de mening van de minister met betrekking tot de toetsing uit overwegingen van macro-doelmatigheid, mede gezien tegen de achtergrond van zijn grondwettelijke verantwoordelijkheid. Welke verantwoordelijkheid hebben de instellingen met betrekking tot de macro-doelmatigheid van hun beslissingen?

8. Is de minister het eens met de constatering van de leden van de VVD-fractie dat het scharnierpunt tussen VO en HO steeds meer verschuift naar het propaedeuse-examen? Wat is de mening van de minister over dit verschijnsel?

9. Spreekt de doelstelling van het wetsvoorstel de leden van de VVD-fractie enerzijds wel aan, anderzijds moeten zij constateren dat er nog al wat losse einden aanwezig zijn, b.v. toelating, selectie, de verhouding HO-WO, de bestuursstructuur. Kan de minister overigens aangeven wat de consequenties zijn van met name zijn opvatting over de bestuursstructuur voor de inhoud van het voorliggende wetsvoorstel?

Het voorliggende wetsvoorstel had bij het lid van de **RPF**-fractie de navolgende vragen opgeroepen:

1. Gaat het wetsvoorstel duidelijk uit van het verschil tussen hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs, of met andere woorden draagt het wetsvoorstel er niet aan bij dat die verschillen steeds minder worden? Is dat gewenst? Hoe zal de toekomstige ontwikkeling er gaan uitzien? Wordt naar fusie gestreefd?

2. Hoe is de verhouding tussen het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs in andere landen van de EG? Zijn er markante verschillen met de in het onderhavige wetsvoorstel beoogde verhouding?

3. Welke financiële consequenties heeft het wetsvoorstel? Eénmalig en structureel?

4. Op welke punten is het oorspronkelijke uitgangspunt van autonomie

en kwaliteit van de instellingen door de amendementen van de Tweede Kamer veranderd, in een ander licht komen te staan, of zelfs aangetast?

5. Is er geen spanning in het wetsvoorstel ontstaan door de aanvaardbare vrijheid van de instellingen om het opleidingsaanbod zelf te regelen en de centrale adviescommissie voor onderwijsaanbod? Is het recht om zelf een nieuwe opleiding te beginnen niet in gevaar gebracht door de mogelijkheid van niet-bekostigen van de instelling, van geen erkende diploma's en voor de studenten geen studiefinanciering?

6. Hoe is de verhouding tussen organisatie van de kwaliteitsbewaking van de instellingen zelf en de inspectie van overheidswege? Kan dit geen aanleiding geven tot spanningen?

7. Hoe blijft in beroepsprocedures in geval van verschil tussen de instellingen en de minister de autonomie en vrijheid van de instellingen geëffectueerd?

8. Welke gronden zijn er voor het bindend karakter van een studieadvies aan het eind van het eerste jaar? Is te verwachten dat aan de vele bijzondere gevallen van studievertraging met zo'n bindend advies recht kan worden gedaan?

9. Zit in het toekennen van een maximumvergoeding die een instelling in de loop van de jaren voor één en dezelfde student kan ontvangen, niet het gevaar van kwaliteitsverlies van het onderwijs aan de student? Wordt bovendien met deze regeling voor de student niet de dreiging groter dat zijn activiteiten met betrekking tot algemene en culturele vorming via bijvoorbeeld de studentenverenigingen, sterk onder druk komen te staan? Is dat wenselijk? Welke ontheffingen van het overschrijden van de maximumvergoeding worden van overheidswege geaccepteerd?

10. Zit er in de mogelijkheid wisselende financiering per jaar voor de instellingen niet het gevaar van onzekerheid en het aantasten van hun autonomie om zelf toekomstplannen te ontwerpen en uit te voeren?

11. Waarin verschilt de vroegere omschrijving van de taak van het wetenschappelijk onderwijs met die van de taakomschrijving van art. 1.3 lid 1 WHW? Waarom is de oorspronkelijke taakomschrijving veranderd? Heeft dat consequenties voor bijvoorbeeld het onderwijs? Welke?

De voorzitter van de commissie,
Ginjaar

De tijdelijk griffier van de commissie,
Hommes